

ZS1MP DIVZ DIDAKTIKA INTEGROVANÉHO VĚDNÍHO ZÁKLADU

ZEMĚPISNÉ UČIVO – STUDIJNÍ MATERIÁLY

Eduard Hofmann

Po přečtení kapitoly budou studenti umět:

- ✓ vyhodnotit školské dokumenty a na jejich základě připravit zeměpisné kurikulum pro vzdělávací oblast Člověk a jeho svět;
- ✓ správně posoudit význam zeměpisného učiva pro vzdělávací oblast Člověk a jeho svět;
- ✓ zpracovávat zeměpisnou charakteristiku místa bydliště a vyhledávat k ní vhodné zdroje;
- ✓ zařadit nabyté vědomosti do výuky na základě regionálního principu;
- ✓ využívat mezipředmětových vazeb s ostatními přírodovědnými, společenskovědními předměty a výchovami;
- ✓ používat vhodné metody a formy výuky.

Člověk a jeho svět a zeměpisné učivo

- ✓ Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa.
- ✓ Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději.
- ✓ Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všímat si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich.
- ✓ Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.
- ✓ Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci **učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných !!!**

Co je to geografie?

Dnešní geografie překračuje svou původní řeckou definici „psaní o Zemi“; je to věda, která nám pomáhá lépe chápat a chránit naši rodnou modrou planetu.

Jinými slovy: geografie klade stále větší důraz na pochopení, jak lidé mění svět k lepšímu i k horšímu. Geografové by se měli podílet na vysvětlení, předvídání a řízení globálních důsledků místních a regionálních poměrů a problémů. (Almanach geografie.)

Co je to zeměpis?

Zeměpis je integrující předmět o vzájemných vztazích mezi lidskou společností a přírodními složkami a procesy.

Snaží se rozpoznat odlišnosti a podobnosti mezi kulturou, politickým systémem, ekonomikou, krajinou a prostředím na **lokální, regionální a globální úrovni.**

PRO POCHOPENÍ ÚLOHY ZEMĚPIU JE NAUČIT SE:

„ZEMĚPISNĚ (GEOGRAFICKY) MYSLET“

Základem pro geografické myšlení je umění kladení
správných geografických otázek, které jsou, např.:

Kde to je?

Jaké to je?

Proč je to tam?

Jak to vzniklo?

Jaký to má vliv?

Jak by to mělo být uzpůsobeno vzájemnému užitku člověka a přírody?

K fotografiím můžeme přiřadit např. následující otázky:

Co je to za místo? Jak to víš? Jaké znaky vidíš? Co je pro toto místo typické? Co zde mohou lidé dělat? Jak je toto místo spjaté s jinými místy? Čím se liší, nebo je naopak podobné místu, kde žiješ, a proč? Jak se mění a proč? Jaké by to bylo žít na tomto místě? Co se ti na tomto místě líbí?

**Kde na tyto otázky budeme
hledat odpovědi?**

Regionální princip

Společným jmenovatelem výuky na prvním stupni ZŠ je používání několika pedagogických principů např.

„Od blízkého k vzdálenému“;

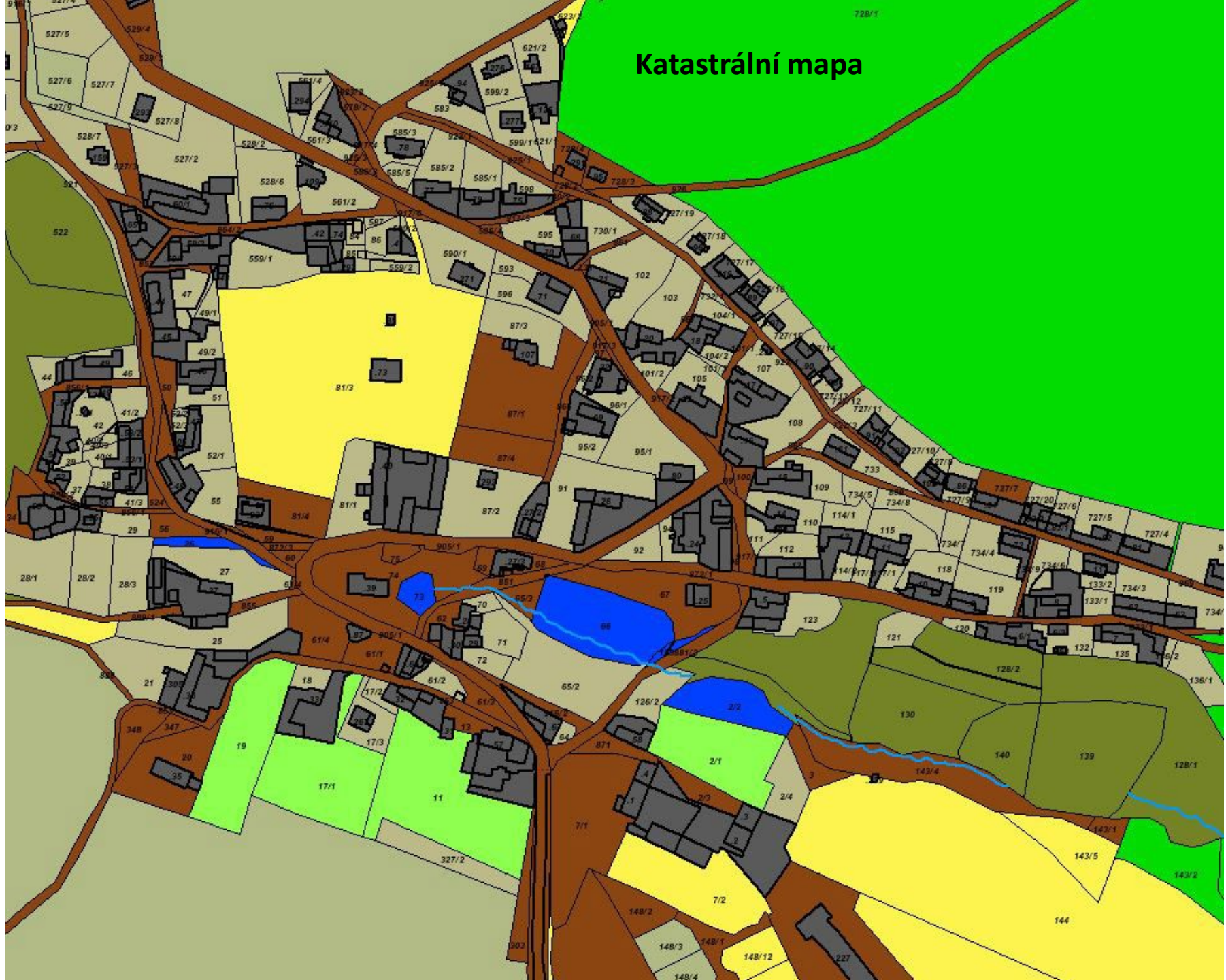
„Od abstraktního ke konkrétnímu“ atd.

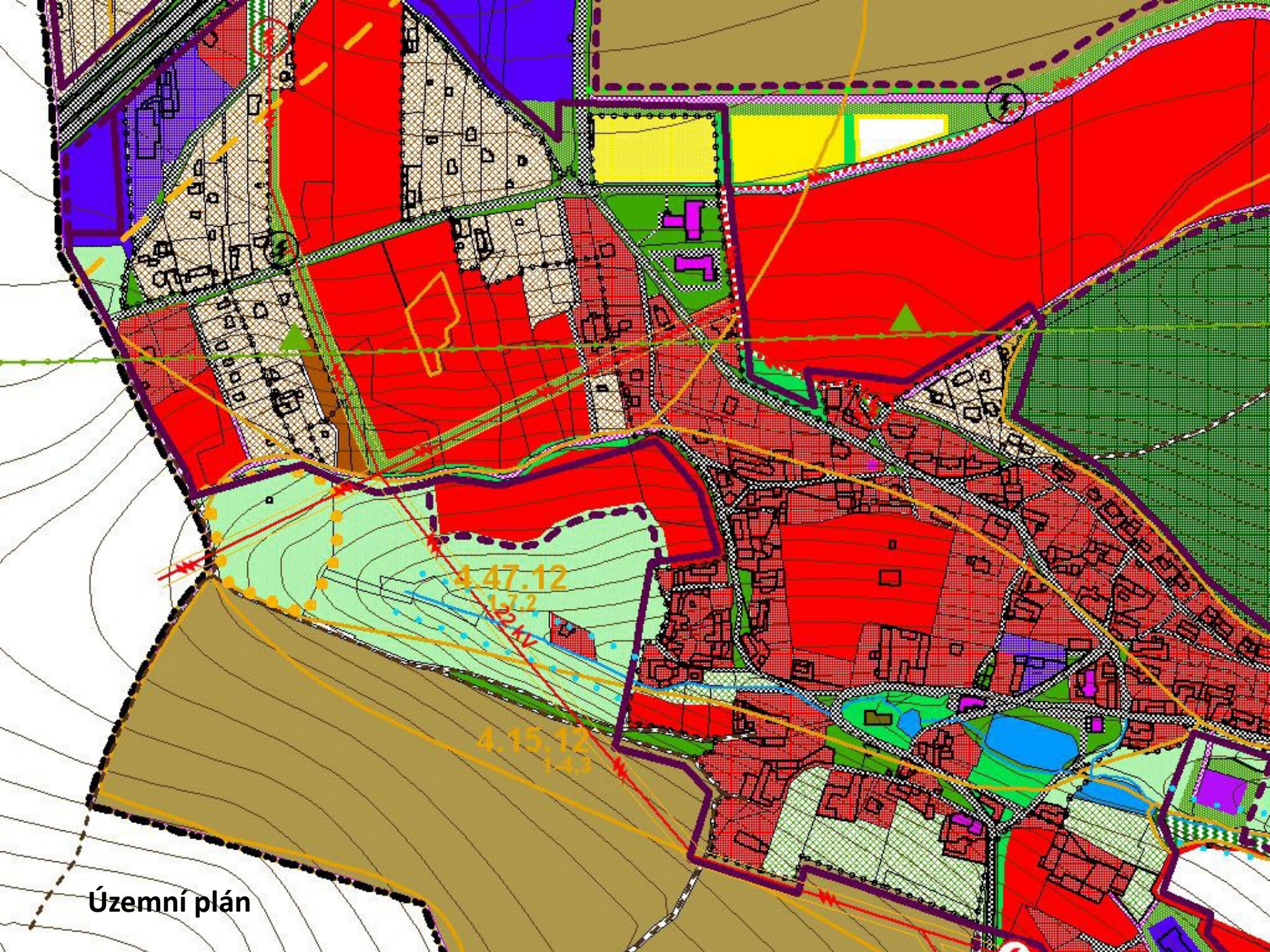
Všechny tyto principy spojuje tzv. „regionální princip“, což v praxi znamená používání místní krajiny pro vysvětlení abstraktních prvků a k objasnění jevů vzdálenějších.

Regionální kabinet

Co to je???

Katastrální mapa

Územní plán

DVĚ MOŽNOSTI POSTUPU K VYUŽITÍ MÍSTA

1. OD GEOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY – UVĚOMUJEME SI, CO V OKOLNÍ KRAJINĚ FUNGUJE A JAK TO VYPADÁ viz dále.
2. OD CÍLŮ VÝUKY – HLEDÁME VHODNÁ MÍSTA, NA KTERÝCH MŮŽEME NĚCO UKÁZAT, PŘIBLÍŽIT – PAK CÍLENĚ DOHLEDÁME JEJICH CHARAKTERISTIKU – např. charakter vodního toku, půdní odkryv, odkryv hornin, změna ve využití ploch – nová výstavba, kritický pohled na různé části obce a okolí...- viz např. krajinotvorné prvky)

VLASTIVĚDA MORAVSKÁ

Vzniká na základě vlastní práce s různými zdroji informací

Poloha, rozloha

Přírodní poměry

Geologická stavba; 2.2 Reliéf; 2.3 Klimatické poměry;
2.4 Půdy; 2.5 Rostlinstvo a živočišstvo; 2.6 Ochrana
přírody

Společenské poměry

Historický vývoj; 3.2 Obyvatelstvo a sídla; 3.3
Hospodářství; 3.4 Školství a kultura; 3.5 Sport; 3.6
Rekreace a cestovní ruch; 3.7 Životní prostředí; 3.8
SWOT analýza obce – silné a slabé stránky

Březová alej

Kategorie: Osa - cesta

Označení na mapě: O 8

Souřadnice: N49°17'51.6" N49°18'03.7"
E16°45'36.3" E16°45'39.9"

Zdůvodnění zařazení do kategorie: Je to významná cesta, okolo které rostou břízy.

Návrh: Zanechat

Další péče o prvek: Pravidelná údržba stromů a jejich obnova.

Skládka nad „Pivovarem“

Kategorie: Zanedbané místo

Označení na mapě: Z 6

Souřadnice: N 49°17'33,3"
E 016°45'35,6"

Zdůvodnění zařazení do kategorie: Neudržovaná skládka, která ničí přírodu. Když jsme navštívili toto místo, našli jsme všude samé odpadky.

Návrh: Odstraněn

K oběma způsobům vede dlouhá cesta

Můžeme začít např. s přípravami na výuku – viz modelová příprava,
kolonka:

Využití místa

Terénní výuka

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy - 1. období – žák:

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

Z - plán místa bydliště, mentální mapa, náčrt, plánek třídy, školního dvora

-začlení svou obec (město) do příslušného kraje a oblužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)

-Z - nástěnná mapa, turistická mapa – spolu s legendou mapy

- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

Z - pohled z okna, letecký snímek, panoramatický, topografický náčrt –

www.mapy.cz, www.crr.cz

Očekávané výstupy - 2. období - žák

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu

Z – práce s různými druhy map, plánů a leteckých snímků

- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

Z – práce na procvičování světových stran, buzola, buzola a mapa, třída - vycházka

- rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli

Z – práce s tematickými mapami – legenda apod.

- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického

Z – vycházka po městě, fotografování budov, práce s kronikou

-zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích

Z – zeměpisná črta, zážitek z prázdnin !?!?

-rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam